

Anàlisi Joan Triadú

LA GUERRA

es desplaça lentament

El debut literari d'Antoni Vives ens ofereix una visió a tres veus del conflicte de la Guerra Civil

Per als que hem tingut temps de pensar-hi de ben lluny, la guerra es desplaça lentament, com un somni. Ho fa navegant en silenci per una mar vespral i neutra. La mateixa embarcació s'emporta per ordre els que la preparaven, els que la declaraven, els que hi participaren i els que, finalment, en tenien un record, del més punyent al més vague.

Si hi pensem, no és normal que un somni no se'n vagi, és a dir, que es faci present fins que la nostra mirada no arribi més enllà i aleshores el perdem de vista. Encara no, però, diria jo. M'hi ha fet arribar o m'hi ha ajudat una novel·la que va sortir fa uns mesos i que fa poc em van regalar: *El somni de Farringdon Road* (La Magrana), d'Antoni Vives. No en faig, doncs, un comentari crític dels meus, que ni tardans ni polèmics no em fan peça. Sí que me'n fa, però, que un escriptor (que tot just està entre la fi de la joventut i la maduresa) vesteixi el tema de la nostra guerra. Això ha estat un al·licient per atacar les prop de cinc-cents pàgines de la novel·la i veure què hi passa.

Però no és ben bé a això, és a dir, a l'argument i els seus múltiples revolts, que em refereixo —comentari crític que ja fou publicat al seu moment—, sinó només al tractament que l'autor (home experimentat també en l'assaig, com a *Catalunya entre la perplexitat i el somni*) dona al conjunt d'aquella fita, avui inscrita a la història d'Europa, que sacsejà Catalunya a mans d'Espanya.

Antoni Vives, amb tanta audàcia com ofici, posa el somni d'aquella guerra com a metàfora del fer d'uns actors i de les seves previsible conseqüències. Per això presenta personatges reals, tant els capdavanters com els "enduts pel vent". Res, vist per aquests, per als corrents "l'uomo qualunque" que és sempre víctima espoliada de la seva ànima i mai un heroi de la història. Però algú guanya i algú perd? El manuscrit que l'autor troba —com el de Sara-

El polític Antoni Vives va publicar fa poc la novel·la sobre la Guerra Civil 'El somni de Farringdon Road' FRANCESC MELCION

gossa— al cap de setanta anys, en una situació gairebé onírica o almenys fantasmal a Londres, és fet de diverses mans, des de la més impalpable fantasia a la realitat més brutal. O bé s'hi combinen tots dos plans? Potser és la situació més real de totes. Una novel·la sense límits. Cal dir de què és feta i extreure'n peça rere peça i tenir les diverses realitats imaginàries.

Això darrer, però, fins a un cert punt. Hi ha aspectes de la guerra que en la literatura catalana no s'han aprofitat prou, malgrat l'extensa bibliografia (ficció de la Guerra Civil a *Literatura de la Guerra Civil*, IEL, fa deu anys, i altres) que des del

principi, a la "primavera mortal" (per a dir-ho com Lujoy Zilrhy) del 1936, hi ha un primer bàndol que pot perdre, Catalunya. Els altres dos, malgrat el *typical Spanish* estropici que varen fer, tots dos van guanyar.

Només faltaria que calgués explicitar (però potser sí) que quan dic bàndol Catalunya hi aparelló Euskadi. Tant en un cas com en l'altre —fent-ne per clarificar—, aquest bàndol, per a mi únic, és el que ho va perdre tot i ben de pressa.

Els tres dignes personatges irreals d'*El somni de Farringdon Road* (la triada amorosa) són un temerari escriptor sense recursos però mort d'amor que no executa cap combatent; el seu implacable i ric adversari que lluita al Terç de Nostra Senyora de Montserrat, i la Marta,

Vives posa el somni d'aquella guerra com a metàfora

rica i que ja ha fet figa, que, per precaució, es pot casar a Saragossa i tornar un dia a Vilalba dels Arcs, entre els *soferts* guanyadors.

El somni comença i s'acaba en una visita dels descendents genuïns de tota aquella trista èpica al museu de les Brigades Internacionals. Qui sap què! A *Homage to Catalonia* Orwell va col·locar un bon títol a un llibre forçosament desconcertant; crec que si ara tornava podria repetir-lo afegint-li, si li plaïa, un signe d'admiració. Perquè veuria que ens hem negat fins ara a la proposta de les dues Espanyes vencedores de donar- nos una definitiva mort tranquil·la. *